

Het High Tech Paviljoen

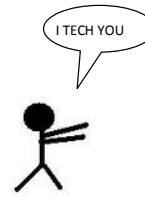
Inspiratiepaper, Carol Hol, 16 februari 2011

Op 10 maart aanstaande vindt de expertmeeting over het High Tech Paviljoen plaats. Deze paper is bedoeld om de deelnemers aan de expertmeeting te inspireren en begint met het uitspreken van de ambitie van de CSG Calvijn locatie Vreewijk.

Ambities

De Christelijke ScholenGemeenschap (CSG) Calvijn locatie Vreewijk is een school voor havo, atheneum en gymnasium met een leerlingenpopulatie van 55 nationaliteiten, waar 95% van de jongeren van Zuid komt. Zij spreken allen het beeld tegen dat Zuid alleen lager opgeleide jongeren voort zou brengen. De school zet in op techniek. Zij heeft samenwerkingsprogramma's met o.a. ESA en de TU. Om haar ambitie te versterken wil zij een High Tech Paviljoen aan hun school bouwen. Zij heeft hierbij de ambitie om het meer te laten zijn dan alleen een laboratorium dat de waarde van de school versterkt, maar ook bijdraagt aan de versterking van technisch onderwijs en het zelfbewustzijn van jongeren van Zuid. Het paviljoen moet tegelijkertijd bijdragen aan een betere match tussen vraag en aanbod in de economie van Zuid. Tijdens de Expertmeeting die de CSG Calvijn samen met de stichting Kijk op Zuid* organiseert zal de opgave op een aantal schaalniveaus worden verkend om vervolgens tot een programma van eisen voor dit High Tech Paviljoen te komen.

AMBITIESCHEMA

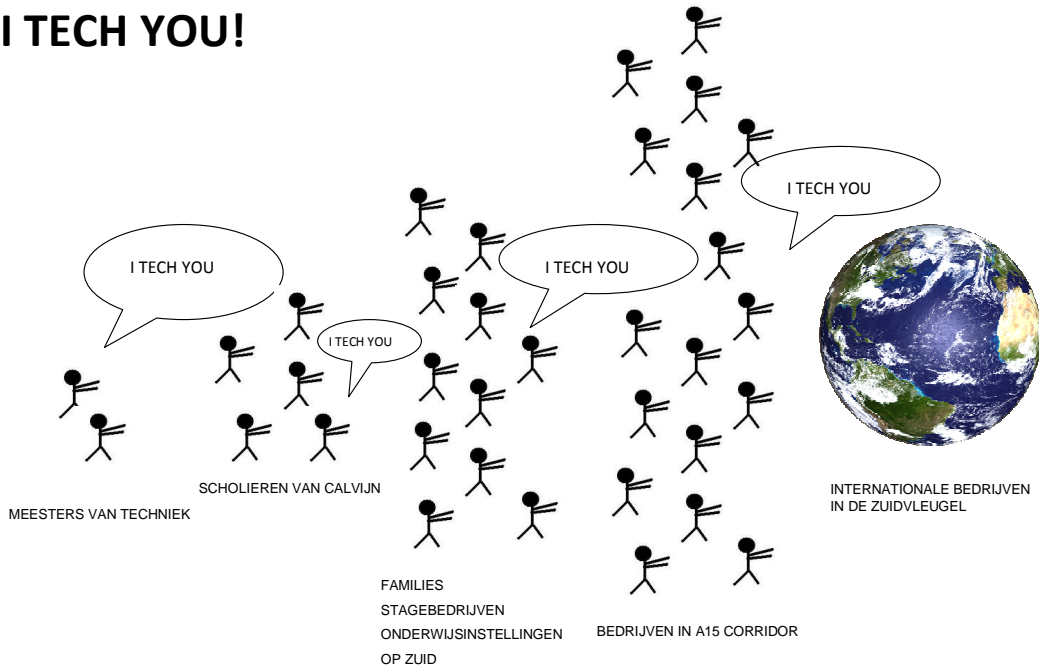
I Tech You!

De meeting begint met een aantal korte inleidingen. Vervolgens start de warming-up. Aan vier tafels wordt het I Tech You!-gevoel beleefd. Dit gebeurt aan de hand van een aantal stellingen. Warmgedraaid gaan de tafels vervolgens in volle vaart, onder het motto "I Tech You!", aan de gang met de opdrachten die in deze paper zijn beschreven.

Dit zijn de stellingen, met de aantekening dat het niet verplicht is alle stellingen te bespreken:

- *I Tech You! is de opdracht die elk van ons heeft om de jongste generatie voor te bereiden op en op te leiden tot een baan in de techniek.*
- *Het is niet waar dat jongens van techniek houden en dat meisjes van mensen houden. I Tech You! spreekt dan ook vooral meisjes aan.*
- *I Tech You! moet gaan werken volgens het zwaankleefaan-principe: meesters dragen hun liefde voor techniek over aan de leerlingen; die komen trots thuis en vertellen hun families dat techniek leuk is en brengen hun enthousiasme over aan de bedrijven waar ze stage lopen of gaan werken; meer jongeren, bedrijven en scholen worden daardoor weer gemotiveerd en gaan anderen helpen opleiden: I Tech You! I Tech You! I Tech You! spreidt zich uit over Zuid en verder.*
- *I Tech You! is de exclusieve missie van het High Tech Paviljoen.*

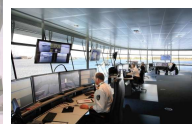
I TECH YOU!

AAN TAFEL

1. De Tafel van Programma

Dit is de tafel die het kernprogramma voor het paviljoen moet verkennen. Dat begint met het brainstormen over de functie(s), die het paviljoen moet en kan gaan vervullen. Het paviljoen is te zien als een bijzondere vooruitgeschoven post van de CSG Calvijn. Het maakt in die zin weliswaar deel uit van de onderwijsomgeving, die de CSG Calvijn biedt, maar wil tegelijkertijd een brug slaan naar de exclusieve wereld van het bedrijfsleven dat high tech is. Uit beide zal de kern van het programma voor het paviljoen worden samengesteld. Het paviljoen zal dan ook zeker een leerwerkplaats zijn, maar wat is de hightech-plus die daaraan toegevoegd wordt en die maakt dat het kernprogramma veel meer is dan de som der delen (> onderwijsomgeving + de wereld van het bedrijfsleven)? Wordt het een (beta-)lab, waaraan eerst is gedacht, een plek waar in een gemodelleerde omgeving door de leerlingen r&d, mede in opdracht van het bedrijfsleven, wordt verricht? Wordt het een snuffelplek, waar enerzijds de scholieren zich oriënteren op de wereld van high tech en zo in staat worden gesteld te kiezen voor techniek en waar anderzijds de HMR-managers van bedrijven de talentvolle scholieren scouten? Wat te denken van het paviljoen als het High Tech Kenniscentrum van de regio, en/of als de showcase van high tech-onderwijs en/of als de ultieme showroom van high tech-producten en -innovaties, die in de Rotterdamse markt en (ver) daarbuiten in ontwikkeling zijn en/of op de markt worden gebracht? Dan is het wellicht handig die functie te combineren met het paviljoen als expo- en congresgebouw, waarmee het paviljoen zich beweegt in de richting van de ontmoetingsplek voor al die stakeholders die met techniek, vooral met high tech, te maken hebben. Dan is het nog maar een kleine stap naar een exclusief platform, bijvoorbeeld de vestiging van een High Tech Businessclub in het paviljoen, waarvan het aanstormend talent afkomstig van de CSG Calvijn de Young High Tech Club vormt. Wellicht is daarmee de basis gelegd voor het doen ontstaan van een kleinschalig zakencentrum op het gebied van high tech, waar ook echt transfers (jobs) en transacties (deals) plaatsvinden. Inhoudelijke thema's, die richtinggevend voor het kernprogramma kunnen zijn, zijn: sport & high tech; duurzaamheid (clean tech) & high tech; de bouw & high tech; ruimtevaart & high tech; de haven & high tech; zorg & high tech.

Uniek en complementair

Zijn er op Zuid, in de rest van de stad dan wel in de regio soortgelijke plannen? Voor zover bekend is dat niet het geval. Het is ook niet de bedoeling dat het High Tech Paviljoen concurreert met de RDM-campus. De veronderstelling is dat het Paviljoen daarentegen heel complementair is aan de RDM-campus en dat beide een unieke positie in een complementair netwerk in wording innemen. Dat netwerk is er juist bij gebaat dat op meerdere plekken op Zuid technische leerwerkplaatsen ontstaan die elkaar versterken en aanvullen, waarbinnen een leerwerkketen van low tech, mid tech en high tech zich kan ontwikkelen.

Businesscase

Er is ook een andere kant, want wat gaat het High Tech Paviljoen voor de CSG Calvijn locatie Vreewijk betekenen? Wat zijn nu exact de drijfveren van de school om dit te willen? Zal het paviljoen de positie van de CSG Calvijn in de onderwijsmarkt verbeteren? En hoe kunnen andere scholen in de keten hiervan ook profiteren? Voordelen lijken te zijn: betere aansluiting op markt en maatschappij; verbetering van de professionaliteit van de leerkrachten; efficiëntere oriëntatie van scholieren op techniek. Wat moet daarenboven de CSG Calvijn doen om het paviljoen te blijven voeden? Met wie wil zij samenwerken om het paviljoen van de grond te trekken en te exploiteren? Wie zijn de strategische partners die ook belang bij die samenwerking hebben en die ook durven en kunnen investeren? Dit is een strategische vraag, want de vorm waarin dit gaat plaatsvinden zal mede de toekomst van en de positie van de CSG Calvijn in het netwerk gaan bepalen. De strategische voordelen voor nauwe samenwerking met de high tech top van het bedrijfsleven zullen immers de CSG Calvijn geen windeieren gaan leggen. Wat is met andere woorden de businesscase van het High Tech Paviljoen en hoe moet die worden vormgegeven?

De opdracht

De Tafel van Programma heeft de opdracht de functie(s), en mogelijke combinaties daarvan, van het High Tech Paviljoen te verkennen en op basis daarvan richtlijnen voor het kernprogramma van eisen mee te geven, in het bijzonder waar het de keuze voor een of meer thema's betreft. Voorts gaat de Tafel in op de vooronderstelde uniciteit en complementariteit van het paviljoen. De Tafelgenoten kunnen daarbij aangeven wat hun respectieve belang is. De Tafel bespreekt in ieder geval het strategisch belang voor de CSG Calvijn en doet aanbevelingen over de businesscase.

2. De Tafel van Economie

De haven van Rotterdam drijft voor een groot deel op techniek. De haven maakt weer deel uit van een groter economisch cluster, ook wel de A15 Corridor genoemd, die reikt van de Maasvlakte tot aan Gorinchem en tevens de Drechtsteden omvat. In dat cluster staat techniek, naast zorg, centraal, met het accent op mid tech. Voorbeelden daarvan zijn de scheepvaart- en metaalindustrie en de installatietechniek. In toenemende mate is daarbij overigens sprake van de toepassing van high tech. Nochtans staan Rotterdam en de regio, in tegenstelling tot Eindhoven, niet bekend als een high tech cluster. De vraag is ook of dit laatste moet, ofschoon met de komst van de RDM campus op de Heijplaat er een technisch cluster kan gaan ontstaan dat wel degelijk high tech-achtige karakteristieken gaat vertonen. Is de ambitie van de CSG Calvijn om een High Tech Paviljoen te realiseren niet ook een volgende aanwijzing, een uitstekende kans, dat er ook in Rotterdam, nota bene midden op Zuid, high tech mogelijk en er ook vraag naar is? Dit hangt mogelijkerwijs samen met het doorzetten van de noodzakelijke diversificatie en kwaliteitsverbetering van de regionale economie van de A15 Corridor.

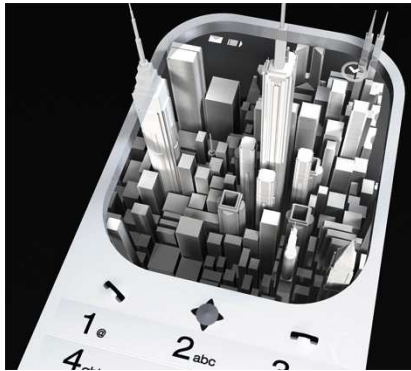
Toegevoegde waarde

Aansprekend in dit verband is dat in 2008 de haven van Rotterdam ruim 15 miljard euro aan toegevoegde waarde creëerde. De bedoeling is dat dit proces van het toevoegen en zelfs creëren van nieuwe waarde in de haven en ook elders in de regio blijft doorgaan en waar mogelijk nog verder gaat versnellen. Het High Tech Paviljoen kan in dat proces van grote betekenis zijn en is als zodanig te zien als een economisch project, een voorbeeld

van innovatie. Naast dit economisch belang voor de stad Rotterdam heeft de CSG Calvijn nog meer betekenis. De school heeft samenwerkingsprogramma's met o.a. ESA te Noordwijk en de TU Delft. Dat maakt de school, omgekeerd, weer des te interessanter voor het bedrijfsleven en leerlingen die juist daarom kiezen voor deze school.

Imago

De leerlingen van de school spreken het beeld tegen dat Zuid alleen lager opgeleide jongeren voort zou brengen. Het werk in de haven en techniek zou ook niet cool & clean zijn. Het idee bestaat dat dat werk ook veel minder verdient. Niets is minder waar. Vandaar de kernwaarden die Stadshavens propageert, de 3 C's: Cool, Clean & Clever. Er wordt thans ook veel werk gemaakt van het verbeteren van het imago van haven en techniek. Dit is ook wel nodig want veel jongeren kiezen niet voor techniek terwijl het bedrijfsleven ze hard nodig heeft. Dit zal in de toekomst nog veel meer het geval zijn, om de gevolgen van de vergrijzing op te vangen en om de economische groei bij te kunnen houden. De inzet zal moeten zijn om de problematische discrepantie tussen vraag en aanbod op de Rotterdamse arbeidsmarkt op te lossen, op het gevaar af dat anders de beloftevolle economische ontwikkeling van haven en regio en van Zuid niet volledig kan worden waargemaakt. Hier ligt een taak voor het onderwijs in samenwerking met het bedrijfsleven. Dat besef is inmiddels ruim aanwezig. De ambitie om het High Tech Paviljoen te realiseren is daar het bewijs van.

Definitie

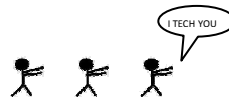
High tech is de afkorting van high technology, in het Nederlands ook wel 'spitstechnologie' genoemd. Het is de uitdrukking voor geavanceerde technologie, gericht op het produceren van nieuwe, vernuftige, innovatieve dingen. Veel mensen stellen "technologie" in hun geest gelijk aan "high-tech", computer-achtige apparaten met chips, flitsende lampjes en dergelijke. Iets waar knappe koppen aan gewerkt hebben. High tech-producten of -diensten zijn inderdaad zeer hoogwaardig en complex, gebaseerd op de modernste technologische inzichten. High tech is synoniem met 'hypermodern'.

High tech is ook de naam van een designstroming en stijl uit de jaren 1972-1985. De vormgeving is eenvoudig en minimalistisch. Vooral industriële materialen worden toegepast. Het ontwerpproces heeft een sterk technologisch karakter. Deze stijl is wellicht een bron van inspiratie voor de vormgeving en inrichting van het High Tech Paviljoen, zie ook de Tafel van Architectuur.

De opdracht

De Tafel van Economie heeft de opdracht de betekenis van het High Tech Paviljoen voor de economie op vier schaalniveaus te duiden: wijk, Zuid, stad en haven / A15 Corridor / Zuidvleugel. Op welk van die niveaus moet de CSG Calvijn zich in het bijzonder gaan richten? Welke verbindingen tussen die niveaus zijn mogelijk en ook veelbelovend? Wat betekent dit alles voor het kernprogramma van het paviljoen? Welke aanbevelingen heeft de Tafel voor het verbeteren van het imago? De Tafelgenoten kunnen daarbij aangeven wat hun respectieve belang is.

3. De Tafel van Maatschappelijk Vastgoed

Het High Tech Paviljoen is van grote betekenis voor de wijk, voor Zuid, voor de stad Rotterdam en mogelijk zelf voor de regio. Op het concrete niveau van de wijk moet die betekenis ook echt zichtbaar en voelbaar zijn en tot wederzijds profijt leiden. Het is niet de bedoeling dat het paviljoen als een high tech oase in de wijk ligt en daar verder niets mee doet. De vraag is wat dat wederzijds profijt kan zijn en hoe dat concreet vormgegeven kan worden. Dat profijt kan zijn dat de komst van het paviljoen voor de wijk een extra waardebron oplevert, waarop de omgeving mee kan liften, mogelijk zelfs (op lange termijn) resulterend in de waardestijging van het omliggende vastgoed.

Ook als architectonisch icoon zal het paviljoen bijdragen aan het monumentale karakter van tuindorp Vreewijk: weer een pareltje erbij! Geen overlast maar extra levendigheid is ook een profijt, want zorgt voor sfeer maar ook voor sociale controle en meer veiligheid. De wijk krijgt er ook een ontmoetingsplek bij, dat als venster op de wereld van high tech mede educatief en onderhoudend is. Afhankelijk van de functie(s) van het High Tech Paviljoen kan het extra werkgelegenheid (direct en/of indirect) met zich meebrengen. De economische spin-off kan verder gaan doordat op termijn in de omgeving aanverwante bedrijvigheid ontstaat, bijvoorbeeld door startende ondernemers, die door het paviljoen geïnspireerd zijn geraakt. Moeilijk in cijfers uit te drukken maar wel van maatschappelijk belang is de mentale spin-off, die de CSG Calvijn locatie Vreewijk nu al creëert maar die door het paviljoen ontegenzeggelijk zal worden verstrekt, en dat is de verbetering van het imago van Zuid: op Zuid is het wel degelijk mogelijk een onderwijs- en werkcarrière in de techniek te volgen en te maken, zelfs t/m high tech. Dit is goed voor het zelfbeeld en -vertrouwen van jongeren: het paviljoen als trots rolmodel. Dit profijt is van onschatbare waarde.

Definitie (Wikipedia)

Maatschappelijk vastgoed is een gebouw:

- o waarin maatschappelijke diensten aan burgers worden verleend of door burgers zelf worden gecreëerd,
- o waarvan de exploitatie (gedeeltelijk) door publieke middelen mogelijk wordt gemaakt,
- o waarin vraag (burgers) en aanbod (instellingen) fysiek bij elkaar komen en
- o waar iedereen (voor wie het bedoeld is) toegang toe heeft.

Dit is een specifieke definitie die zowel gebruik als financiering afbakent. Een andere definitie beschouwt maatschappelijk vastgoed als bedrijfsonroerend goed met meerwaarde voor de samenleving. Deze definitie is veel breder van aard en omvat ook vastgoed dat niet door maatschappelijke dienstverleners wordt gebruikt maar wel een maatschappelijke meerwaarde heeft; denk aan horeca met een vitale ontmoetingsfunctie voor buurt of wijk en aan bedrijfsverzamelgebouwen die een extra impuls geven aan lokale werkgelegenheid. Andere voorbeelden van maatschappelijk vastgoed zijn: scholen, culturele centra, theaters, opvangtehuizen, gezondheidscentra, buurthuizen, sportaccommodaties en dergelijke. Gelet op het publieke karakter en het gecombineerde gebruik van gebouwen speelt bij maatschappelijk vastgoed de dagelijkse exploitatie een rol die veel groter is dan in de rest van het bedrijfsonroerend goed.

Het Witte Paard

Tuindorp Vreewijk

(com·wonen]

Com-wonen is de woningbouwcorporatie die (via haar voorganger) nauw verbonden is met de voorgeschiedenis van tuindorp Vreewijk, zelfs vanaf het begin en dat is haast 100 jaar geleden. Die verbintenis is er nog steeds en is duurzaam. Com-wonen streeft naar verbetering van het leefmilieu in Vreewijk. Initiatieven die daaraan bijdragen, zoals het opknappen en hergebruik van Het Witte Paard, zijn welkom. Het High Tech Paviljoen past geheel in de visie van Com-wonen op de toekomst van het tuindorp, zeker als dat tot het beoogde maatschappelijke profijt voor de wijk leidt. Om die reden ziet Com-wonen het paviljoen als een vorm van maatschappelijk vastgoed en overweegt zij bij de totstandkoming en het beheer een rol te spelen. Als sociaal verhuurder heeft zij de mogelijkheid haar kennis van en ervaring met maatschappelijk vastgoed in te brengen en heeft zij toegang tot bijzondere financieringsfaciliteiten.

De opdracht

De Tafel van Maatschappelijk Vastgoed heeft de opdracht de maatschappelijke waarden van het paviljoen vast te stellen, en daarbij in het bijzonder het profijt voor de wijk te bepalen en aan te geven wat de condities zijn om dat profijt ook echt tot stand te brengen. Is het aan te bevelen het kernprogramma aan te vullen met een maatschappelijk programma waarin dat profijt wordt geborgen? De Tafel onderzoekt daarbij de wenselijkheid van en de mogelijkheden tot participatie van de wijk in het project High Tech Paviljoen. Voorts gaat de Tafel in op de voorwaarden waaronder het paviljoen als maatschappelijk vastgoed haalbaar kan worden gemaakt. De rol van Com·wonen als maatschappelijk investeerder en beheerder komt daarbij aan de orde. De Tafel verkent de mogelijke vormen van exploitatie van het paviljoen.

4. De Tafel van Architectuur

De ambitie van deze tafel is: waar Vreewijk het tuindorpicoon van Rotterdam-Zuid is, wil het High Tech Paviljoen ook iets bijzonders zijn, wil het niets meer en minder dan een architectonisch icoon zijn, een bezienswaardigheid met een zeer aansprekende verschijningsvorm waarop de school, de scholieren maar ook het tuindorp en zijn bewoners, waarop Zuid en zelfs de stad Rotterdam trots mogen zijn. Het High Tech Paviljoen wil zijn wat de naam zegt: hier wordt aan high tech gedaan, daar kan geen misverstand over bestaan. De buitenkant maakt duidelijk wat er binnen gebeurt. Zelfs de directe omgeving doet daaraan mee. Nadert en betreedt men het gebouw dan voelt men zich onderdeel worden van de missie: I Tech You! Het gebouw maakt het ook makkelijk om dit voor elkaar te krijgen, want het is niet zomaar een gebouw, het is een paviljoen. Voor degenen die high tech verbinden met de haven is dat ook een heel toepasselijke typering, want paviljoen betekent o.a. "fraai versierde kajuit". Paviljoen verwijst voorts naar het vooruitspringende gedeelte van een groot gebouw. Het gebouw van de CSG Calvinj locatie Vreewijk is inderdaad groot en de situatie ter plekke maakt duidelijk dat het paviljoen hier (vooruit) kan gaan springen, als het ware de buurt tegemoet. Paviljoen roept ook de

associatie op van een luchtig gebouwd en gerieflijk buitenverblijf, en dit is waarlijk een heel inspirerende gedachte. Doorgaans heeft een paviljoen de functie van tentoonstellingsruimte, in enkele gevallen is het een groot buitencafé, soms met veranda's. Hier, op deze plek, wil het paviljoen bovendien inspelen op wat Vreewijk is: tuindorp, tuin en dorp. Het paviljoen komt te staan in de tuin van Vreewijk en laat zien dat een dorp niet saai en sullig is maar zelfs high tech kan zijn. Saillant is dat high tech ook de naam van een designstroming en stijl uit de jaren 1972-1985. Deze stijl is wellicht een bron van inspiratie voor de vormgeving en inrichting van het High Tech Paviljoen.

De school bouwt mee!

Het is uitdrukkelijk de bedoeling dat de hele school in het ontwerpproces betrokken wordt. Dit is co-creatie en begint bij de scholieren, die in interactie met de architect en de leerkrachten van de school meedenken over het ontwerp. Ze krijgen de ruimte om voorafgaande aan het tekenen en rekenen hun ideeën over duurzaamheid, over de betekenis van high tech, over de uitstraling van het paviljoen, over hoe de omgeving erbij betrokken kan worden, te ontwikkelen en kenbaar te maken. Hun tips over het praktisch gebruik is evenzo waardevol om te komen tot een programma van eisen. Zij doen mee aan de ontwerpateliers. Het blijft niet bij co-creatie. De school bouwt mee! De bouwplaats wordt als leerwerkplaats ingericht, waardoor de missie van het High Tech Paviljoen gelijk op de plek zichtbaar wordt. Het spreekt voor zich dat ook het bedrijfsleven gevraagd wordt mee te denken en mee te doen.

De architect

Het idee is om een prijsvraag te organiseren waarvoor zowel al heel beroemde (Nederlandse) architecten als aanstormende talenten benaderd worden. De te kiezen architect moet zijn/haar ontwerpmeesterschap weten te combineren met de rol van coach die open staat voor en inspirerend meewerkt aan co-creatie.

De opdracht

De Tafel van Architectuur heeft de opdracht het ontwerp voor het High Tech Paviljoen te verkennen en richtlijnen voor het ruimtelijk programma van eisen mee te geven, waarbij tenminste de volgende onderwerpen aan de orde komen: ambitie en betekenis; kwaliteit en uitstraling; verschijningsvorm en referentiebeelden; indeling en gebruik; omgeving en plint; materialisatie en inrichting; volume en afmetingen. Voorts komt de Tafel met aanbevelingen over de uitwerking van de wijze waarop de scholieren en het bedrijfsleven betrokken gaan worden en het idee om een prijsvraag te organiseren.

* Voor Kijk op Zuid is het te bouwen paviljoen een kans om architectuur op Zuid te bevorderen. In 2007 had het gemeentebestuur Rotterdam de stad uitgeroepen tot City of Architecture. Veertig gebouwen waren gesierd met een paars teken, ter aanduiding dat het in de ontwikkeling van de architectuur in Rotterdam een belangrijke bijdrage had geleverd. Slechts enkele gebouwen op Zuid kregen zo'n status, en dan nog maakten ze onderdeel uit van de Kop van Zuid. Een aantal initiatiefnemers, zoals CONCIRE, Dura Vermeer, Woonstad, Com-wonen, Deelgemeente Feijenoord, Estrade en Pact op Zuid zelf kwam bijeen en er werd besloten om gericht verandering te brengen in de kijk op Zuid. Er werd een stichting in het leven geroepen met die naam. Later is Bouwfonds Ontwikkeling aangehaakt en Frans Meijer op persoonlijke titel. De stichting Kijk op Zuid beijvert zich nu om vormen van architectuur en stedelijke beleving op de zuidoever van Rotterdam te bevorderen. Enkele evenementen zijn de afgelopen jaren georganiseerd, zoals de manifestatie voor jongeren in de voormalige Van Zettenfabriek en later, in het kader van Your World, de evenementen I Bridge You en het freerunners-stadion, waarbij jongeren hun belevingswereld op Zuid in beeld brachten.

Voor meer informatie zie <http://www.kijkopzuid.nl/> en/of <http://www.yourcity09.nl/>